

Det Kongelige Kunnskapsdepartement

Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres referanse
200703160

Vår referanse
2007/9266-3-94970/2007-TEBA

Klassering
A10

Dato
25.10.2007

Høring: NOU 2007:6 - Formål for framtida - Formål for barnehagen og opplæringen

Fredrikstad kommunes bystyre har i møte 20.09.2007 behandlet sak om forslag til "Formål for barnehagen og opplæringen".

Bystyrets vedtak lyder slik:

"Fredrikstad kommune støtter forslaget til nye formålsparagrafer for barnehagen og opplæringen."

Med hilsen

Terje Berg Alvheim
spesialkonsulent

Vedlegg:

1 Utskrift fra møtebok i Bystyret, nr 109/07

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Saksnr.: 2007/9266
Dokumentnr.: 2
Løpenr.: 70873/2007
Klassering: A10
Saksbehandler: Terje Berg Alvheim

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Samarb.- og arb.miljøutv. omsorgs- og oppv.seksjon	29.08.2007	53/07
Oppvekstutvalget	29.08.2007	31/07
Formannskapet	13.09.2007	141/07
Bystyret	20.09.2007	109/07

Formål for barnehagen og opplæringen - høring

Rådmannens innstilling

Rådmannen anbefaler Oppvekstutvalget å avgi slik innstilling til Formannskapet:

1. Fredrikstad kommune støtter forslaget til nye formålsparagrafer for barnehagen og opplæringen.

Fredrikstad, 21.08.07

Samarb.- og arb.miljøutv. omsorgs- og oppv.seksjons behandling 29.08.2007:

Voting:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Samarb.- og arb.miljøutv. omsorgs- og oppv.seksjons uttalelse 29.08.2007:

1. Fredrikstad kommune støtter forslaget til nye formålsparagrafer for barnehagen og opplæringen.

Oppvekstutvalgets behandling 29.08.2007:

Forslag fremmet i møtet:

På vegne av KrF og FrP fremmet repr. Per Lebesby følgende endringsforslag:

Fredrikstad kommune vil at dagens formålsparagrafer i barnehagen og opplæringsloven skal videreføres.

Voting:

Rådmannens innstilling ble vedtatt med 6 stemmer mot 3 (1FrP, 1H, 1 KrF)

Tilleggsforslaget fra KrF og FrP fikk 2 stemmer mot 7 (3 AP, 2H, 1SV, 1V) og falt.

Oppvekstutvalgets innstilling til Formannskapet 29.08.2007:

1. Fredrikstad kommune støtter forslaget til nye formålsparagrafer for barnehagen og opplæringen.

Formannskapets behandling 13.09.2007:

Representanten Per Lebesby gjenopptok forslaget fra Kristelig folkeparti og Fremskrittspartiet som ble fremmet i oppvekstutvalget:

Fredrikstad kommune vil at dagens formålsparagrafer i barnehagen og opplæringsloven skal videreføres.

Votering:

Forslaget fra KrF/FrP ble vedtatt med 7 stemmer (1 KrF, 3 FrP, 2 H, 1 O) mot 6 stemmer som ble avgitt for innstillingen fra oppvekstutvalget.

Formannskapets innstilling av 13.09.2007 til Bystyret:

Fredrikstad kommune vil at dagens formålsparagrafer i barnehagen og opplæringsloven skal videreføres.

Bystyrets behandling 20.09.2007:

På vegne av KrF, FrP og Onsøylista fremsatte representanten Per Lebesby følgende endringsforslag til høringsuttalelse:

De foreliggende forslag til nye formålsparagrafer for barnehage og grunnskole medfører flere nyttige konkretiseringer i forhold til viktig verditenkning rundt barnehagens og grunnskolens roller.

I forslagene til ny § 1 i Opplæringsloven må allikevel formuleringen om skolens samarbeid med hjemmet gjøres mer forpliktende og foreldrenes ansvar for oppdragelse og opplæring av barna understrekes tydeligere.

Både i forslagene til Barnehagelovens og Opplæringslovens § 1, må forankring i kristne og humaniske verdier komme langt sterkere til uttrykk. Det understrekes at det ikke skal legges hindringer for markering av kristne høytider som jul, påske og pinse.

Representanten Arild Skau tok opp rådmannens innstilling.

Representanten Victor Kristiansen tok opp Oppvekstutvalgets innstilling til Formannskapet (lik rådmannens innstilling)

Votering:

Formannskapets innstilling fikk 1 stemme (Sp) og falt.

Rådmannens innstilling/Oppvekstutvalgets innstilling til Formannskapet ble vedtatt med 29 stemmer (Ap 16,SV 6,H 3,Pp2, Sp 1, Bym 1) mot 24 stemmer (Frp 10, H 4,O-L 3,KrF 3, Ap 2,V 1 og uavhengig Grethe Haugen) som ble avgitt for forslag fremsatt av representanten Per Lebesby.

Bystyrets vedtak 20.09.2007:

1. Fredrikstad kommune støtter forslaget til nye formålsparagrafer for barnehagen og opplæringen.

Sammendrag

Et utvalg oppnevnt i Kongelig resolusjon 2. juni 2006 har foreslått endringer i Barnehagelovens og Opplæringslovens formålsparagrafer. De forslag som er fremkommet av utredningen er nå sendt ut til høring.

Utredningen omtaler gjeldende formålsparagrafer sett i lys av utviklingen i samfunnet, barnehagen og skolene. Formålsparagrafene er særlig drøftet med hensyn til "Det kristne verdigrunnlaget" og Menneskerettighetene.

Under utvalgets arbeidsprosess ble det innhentet et bredt utvalg av synspunkter på formålet med opplæringen og barnehagen. Forut for dette ble det sendt ut utkast til forslag.

Tilbakemeldingene kom fra store organisasjoner til enkeltpersoner. De aller fleste var klare på at gjeldende formålsparagrafer måtte endres.

Utvalget har kommet frem til konsensus om forslag til nye formål.

Rådmannen anbefaler at Fredrikstad kommune støtter forslagene til nye formålsparagrafer.

Vedlegg

Høringsbrev fra Kunnskapsdepartementet, datert 19.06.2007.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

NOU 2007:6, "Formål for framtida - Formål for barnehagen og opplæringen"

Saksopplysninger

Gjennomføring av høringen.

Kunnskapsdepartementet har sendt ut på høring forslag til nye formål for barnehagen og opplæringen knyttet til Barnehageloven og Opplæringsloven.

Et utvalg oppnevnt i Kongelig resolusjon 2. juni 2006 har foreslått endringer i Barnehagelovens og Opplæringslovens formålsparagrafer. Utvalgets arbeid er presentert i Norges offentlige utredninger - NOU 2007:6, "Formål for framtida - Formål for barnehagen og opplæringen"

Departementet gjennomfører en bred høringsprosess som skal gi flest mulig anledning til å avgi uttalelse om formålene for barnehagen og opplæringen. Vedlagte høringsbrev utgjør den formelle delen. I tillegg vil departementet arrangere fem regionale høringskonferanser der forslagene fra utvalget legges frem og debatteres.

Departementet uttrykker i høringsbrevet at det ønsker "synspunkter på og vurderinger av helheten og de ulike ledd i utvalgets forslag til nye formål". Det bes også om "synspunkter på sentrale perspektiver i utvalgets forslag til formål slik de er beskrevet i utredningen".

Behov for endringer sett i lys av samfunnsutviklingen

Utredningen omtaler gjeldende formålsparagrafer sett i lys av utviklingen i samfunnet, barnehagen og skolene.

Utvalget peker på at formålsparagrafene for barnehagen og skolen i liten grad har vært gjenstand for endringer de siste tiårene. De prinsipielle sidene har i liten grad vært vurdert i offentlige utvalg. Men flere sider har vært gjenstand for diskusjon i ulike sammenhenger opp gjennom årene. Særlig har dette vært bestemmelsen om at "grunnskolen skal i samarbeid og forståing med heimen hjelpe til med å gje elevane ei kristen og moralsk oppseding" Barnehagelovens formålsparagraf har også vært omdiskutert særlig på grunn av følgende formulering: "Barnehagen skal hjelpe til å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier".

Utvalget peker på at det har skjedd store forandringer i det norske samfunnet siden begynnelsen av 70-årene. Dette gjelder bl.a. større kulturelt, religiøst og etnisk mangfold. Samtidig har det skjedd en utdanningsrevolusjon i Norge. Arbeidslivet er blitt mer kompetansebasert og internasjonalisert. Samfunnet rommer og aksepterer større variasjoner i samlivs- og familieformer.

Utvalget mener at formålene må gjenspeile samfunnsutviklingen "på en slik måte at barnehage, skole og lærebedrift ikke bare skal påvirkes av det som skjer men selv kan være med på å påvirke samfunnsutvikling både i og utenfor Norge".

Behov for endringer sett i lys av utviklingen i barnehagene

Utviklingen har også skjedd i stor grad ved at barnehagen er i ferd med å bli et tilbud til alle barn, ikke et tilbud for de få. Samfunnet har fått økt kunnskap om barnehagens betydning for

barns utvikling og har derfor vektlagt barnehagen som et pedagogisk tilbud. Dette bør etter utvalgets mening gjenspeiles i formålsparagrafen. Utvalget mener at formålet for barnehagen må utformes slik at det tar opp i seg de sentrale utviklingstrekk i samfunnet.

Behov for endringer sett i lys av utviklingen i skolene

Utdanningssystemet har også gjennomgått store forandringer. Grunnskole og videregående opplæring er tettere sammenvevd. I det foreliggende forslag er det lagt frem en felles formulering for hele utdanningsløpet.

Siden 1945 har båndene mellom kirken og grunnskolen blitt stadig svekket. Fra 1969 ble det slått fast at grunnskolen ikke lenger skulle ha ansvar for dåpsopplæring. Kirken har heller ikke tilsynsrett over grunnskolens virksomhet, noe den hadde tidligere.

Opplæringen skal forberede elevene for nye krav i samfunn og yrkesliv. Dette har ifølge utvalget vært tatt inn i tidligere lovbestemmelser, men har vært gjort som tilføyelser av nye elementer.

Det kristne verdigrunnlaget - Menneskerettighetene

Størst diskusjoner har det foregått om "Det kristne verdigrunnlaget" i barnehagene og skolene. Sentrale dokumenter for både barnehager og grunnskole utdyper gjeldende formålsparagrafers formuleringer. Skolens formulering "kristen og moralsk oppseding" har vært gjenstand for kritikk både nasjonalt og internasjonalt. Kritikken har bl.a. pekt på at formålet kan være i strid med Norges menneskerettslige forpliktelser. Dette består blant annet i foreldrenes oppdragerrett, tros- og livssynsfriheten samt forbudet mot diskriminering.

Utvalget mener at de eksisterende formålsbestemmelser med den sterke vekten på kristen oppdragelse ikke harmonerer med menneskerettslige krav slik det er formulert i internasjonale konvensjoner.

Utvalget sier bl.a. følgende: "Det er en forutsetning for utvalget at formålet er utformet i tråd med menneskerettslige krav. Det er ikke nok at formålene ikke bryter menneskerettighetene - formålene skal være forankret i menneskerettslige verdier og være retningsgivende for at menneskerettighetene etterleves i barnehagen og grunnsopplæringen".

I et internasjonalt perspektiv skiller Norge seg ut ved at formålet for opplæringen knytter verdigrunnlaget eksplisitt til kristendom. Dette forekommer ikke i annen nordisk eller europeisk sammenheng.

Utvalgets arbeidsprosess og prinsipper som er lagt til grunn for forslagene.

Under utvalgets arbeidsprosess ble det innhentet et bredt utvalg av synspunkter på formålet med opplæringen og barnehagen. Forut for dette ble det sendt ut utkast til forslag.

Tilbakemeldingene kom fra store organisasjoner til enkeltpersoner.

De aller fleste var klare på at gjeldende formålsparagrafer måtte endres.

Utvalget har i hovedsak lagt følgende prinsipper til grunn for utformingen av forslag formålsparagrafer:

- Formålsbestemmelsen for barnehagen skal være bygd opp på samme måten som formålsbestemmelsen for opplæringen. Den skal inneholde mange av de samme elementene tilpasset barnehagens virksomhet og særpreg og uttrykke det samme verdigrunnlaget.
- Formålsbestemmelsen skal være så kort at den skal kunne brukes som «plakat» i barnehager, skoler og lærebedrifter.
- Formålsbestemmelsen skal på et overordnet nivå angi barnehagens, skolens og lærebedriftens verdigrunnlag og hva som skal være institusjonenes bidrag til individets og samfunnets funksjon og utvikling. Det skal også si noe om hvordan institusjonene skal møte det enkelte barn og den enkelte elev, lærling og lære kandidat. Verdigrunnlaget skal omtales først eller i første avsnitt.

- Språket må være enkelt og forståelig for de fleste. Det skal være moderne, men ikke preget av trendord eller av markedsspråk. Ord og begreper bør så langt det er mulig være entydige.
- Formålet skal fortrinnsvis uttrykkes i positive formuleringer.
- Både barnet/eleven, opplæringen og barnehagen/skolen og lærebedriften skal kunne brukes som subjekt i formålet.
- Verbene som brukes i formålet, skal så langt det er mulig uttrykke forpliktelse. «Terapeutiske verb» som hjelpe, støtte, stimulere etc. bør unngås hvis mulig.

Videre her utvalget lagt til grunn at:

- formålet må være så åpent at det gir handlingsrom på flere nivåer i styringsdokumentene.
- formuleringene skal være minst mulig flertydige
- Formålene må være så enkle og forståelige som mulig
- målene skal virke samlende
- "Formålet skal kunne gjelde for alle som likeverdige individer i et fellesskap, uavhengig av religiøs, kulturell, etnisk eller nasjonal tilknytning".

Utvalget har kommet frem til konsensus om forslag til nye formål:

Barnehageloven § 1

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på respekt for menneskeverdet, på åndsfrihet, nestekjærlighet, likeverd og solidaritet, slik disse grunnleggende verdiene kommer til uttrykk i kristen og humanistisk tradisjon, i ulike religioner og livssyn, og slik de er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på naturen og hverandre. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Opplæringsloven § 1-2

Opplæringa i skole og lærebedrift skal opne dører mot verda og framtida og gi elevane historisk og kulturell innsikt. Ho skal byggje på respekt for menneskeverdet, på åndsfridom, nestekjærleik, likeverd og solidaritet, slik desse grunnleggjande verdiane kjem til uttrykk i kristen og humanistisk tradisjon, i ulike religionar og livssyn, og slik dei er forankra i menneskerettane. Opplæringa skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte. Elevane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrang. Elevane skal lære å tenkje kritisk, handle etisk og ta økologisk ansvar. Dei skal ha medansvar og høve til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane med tillit og krav, og gi dei utfordringar som fremjar dannelse og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

Skolen skal samarbeide med heimen.

Økonomiske konsekvenser

Ingen

Ansattes medbestemmelse

Ikke aktuelt.

Vurdering

Rådmannen vil, som det offentlige utvalget, peke på at det synes nødvendig å endre formålsparagrafene for barnehagen og opplæringen. Samfunnsutviklingen de siste 10-årene har gitt store endringer. Samtidig har formuleringene i eksisterende formålsparagrafer endret seg lite.

Den offentlige debatten rundt formålsparagrafene har i stor grad dreiet seg om "den kristne formålsparagrafen". Dette har vært et hovedfokus selv om lovbestemmelsene også har hatt andre fokusområder. Rådmannen anser det som nødvendig at denne lovparagrafen tar opp i seg utfordringene og mulighetene i et moderne samfunn. Det sikres gjennom forslagene for både barnehagen og opplæringen.

Rådmannen anbefaler derfor at Oppvekstutvalget gir sin tilslutning til forslagene fremsatt i høringsbrev / den offentlige utredningen.